

glas

slovenske kulturne akcije

L. IX. 16 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 31. 8. 1962

KONCERT KVARTETA FINKOVIH

Najprej nekaj statistike. Od 19 izvajanih skladb pripadajo po štiri 16. stoletju (3 Palestrinove, Gallus), 18. stoletju (Bach, Scarlatti, Mozart, francoska „bergerette“), 19. stoletju (Schubert, Foerster, Brahms, Debussy) in 20. stoletju (Lajovic, Schwab, 2 Geržiničevi). V naše stoletje spadajo še 3 priredbe narodnih (Kimovec, Tomc, Nabor Córdoba).

Po narodnosti je 6 slovenskih del petih avtorjev (Gallus, Foerster — če tega čeha, ki je 30 let star prišel med nas in potem skoro 60 let med nami živel in delal, proglasimo za Slovenca; Lajovic, Schwab, Geržinič) in 2 narodni, 4 so nemška (Bach, Mozart, Schubert, Brahms), 4 italijanske (Palestrina 3, Scarlatti), 2 francoski (neznani avtor „bergerette“, Debussy — komponist, katerega 100-letnico rojstva se letos spominja ves kulturni svet), argentinsko eno.

Kvartet bo dal 6 skladb. J. Petelina-Gallusa „Molitev v smrtni stiski“ (Gebet in Todesnot) je bila napisana za 4 ženske glasove; za zasedbo nastopajočih jo je torej bilo treba nekoliko prirediti. Najbrž prvič je bilo to pot besedilo Gallusovega sodobnika Selneskerja prevedeno v slovenščino. Delo je močno izrazno — strogi stih je v Gallusovih rokah postal voljan in barvit.

Iz obilne Shubertove proizvodnje religiozne glasbe je na sporedu uglasbitev Gospodove molitve na Oljski gori. Opozoriti je na pevnost notranjih glasov tam, kjer je komponist dal vodilnemu glaslu statično vlogo; tako je Schubert rad delal tudi v svojih instrumentalnih skladbah.

„Ave Maria“ je čudovit plod zadnjih let Mozartovega ustvarjenja, ko je salzburški genij uvajal vedno več polifonije, ne da bi pri tem trpela lepota njegovega melodičnega navdiha. Ave Maria je v bistvu kanon (op. 554 iz l. 1788).

Schwabova serenada na preprosto besedilo A. Ganserja, objavljena v Novih akordih 1, je melodiozna stvar z razsežno intenzivno lestvico.

V „Chacareri“ (Tengo que morir cantando) bomo slišali, kako so se naši pevci vživeli v tukajšnjo folkloro, zlasti ritmiko. Pesem je napisana za en glas in klavirsko spremljavo (Nabor Córdoba;

(Navaljevanje na naslednji strani.)

DEVETI KULTURNI VEČER — GLASBENI ODSEK

KONCERT kvarteta Finkovih

Na sporedu so kvarteti Petelina-Gallusa, Schuberta, Mozarta, Nabor Córdoba, Schwaba in Geržiniča; terceti Palestrine, D. Scarlattija, Bacha, Lajovica ter 3 narodne pesmi v priredbi A. Foersterja, Tomca in Kimovca; samospevi Debussyja, Brahmsa, Geržiniča in neznanega avtorja pastoralna pesem iz 18. stol.

Pri klavirju: prof. Alojzij Geržinič

V soboto, 8. septembra 1962 ob 19. uri

SOCIEDAD CIENTIFICA ARGENTINA
Santa Fe 1145

Tiskani program stane \$ 40.— in velja kot vstopnica.
Dobi se v pisarni Zedinjene Slovenije in v pisarni SKA,
Ramos Mejía (Sanatorio)

Poustvarjalno, reproduktivno glasbeno delovanje je prav tako bistvena sestavina glasbenega življenja kot ustvarjalno, produktivno. Kajti drugo brez prvega je brez pomena prav tako kot prvo brez drugega. Glasbena umetnina, ki jo je skladatelj ustvaril, je snovna podoba tega, kar je skladatelj v fantaziji izoblikoval, ujel v spomin in nato odtisnil v notni zapisek. V tem notnem zapisku počiva posledaj glasbena umetnina kot zamrznjen slap. Ta živi, a je kot brez življenja. Njen smoter, ki ga ima v družbenem življenju, pa je dosežen šele, kadar pristopi k tako ustvarjeni in zapisani podobi poustvarjalni umetnik, jo s svojo umetniško silo oživi in jo skozi prizmo lastne osebnosti oživljeno požene v čutni tonski svet z akustičnimi sredstvi. Tako oživljena umetnina doseže sedaj poslušalstvo in s tem svoj smoter.

Vilko Ukmar,
Zgodovina glasbe,
Ljubljana 1948,
str. 311.

Zadnje izdanje SKA:

Stanko Majcen
POVESTICE

V tisku:
MEDDOBJE I. zv. 1962/63

V pripravi:
Marko Kremžar
SIVI DNEVI

Zaradi valutne nestalnosti ne moremo še napovedati celotnega letnika 1962/63. Upamo, da bomo pred izidom prve publikacije že mogli določiti naročnino. Prosimo, da nam tudi v teh razmerah ostanete zvesti.

Prihodnji večer:

Sobota 15. in nedelja 16. sept.

GLEDALIŠKI ODSEK

Krstna predstava izvirne
slovenske drame

Branko Rozman

OBSODILI SO KRISTUSA

Režiser Nikolaj Jeločnik - Scenograf akad. slikar Milan Volovšek.
Igrali bodo: Maks Borštnik, N. Jeločnik, Ciril Markež,
Lojze Rezelj

TARIFA REDUCIDA
Concesión 6228
Registro Nacional
de la Propiedad Intelectual
N° 624.770

naši večeri

TA „PRAVA“ IN TA „RESNIČNA“
UMETNOST

Zadnji kulturni večer dne 17. t. m., je bil namenjen žrebanju IV. umetnostne loterije. Pred žrebanjem se je pa izpeljal še zelo zanimiv in živahen program. Večer je odprl podpredsednik SKA dr. Tine Debeljak in dal besedo umetnostnemu zgodovinarju *Marijanu Maroltu*, ki je podal uvod v ta večer s pogledom v družabno in intimno življenje naših slikarjev v preteklosti, njegovih dobrih znancev, predvsem vrhniških rojakov. S tem je uvedel poslušalce v človeško intimnost s slikarji in po njej k njihovi umetnosti.

Nato bi moral nastopiti slikar Volovšek kot branilec moderne abstraktne umetnosti proti očitkom, ki bi mu jih nosil „pod nos“ zato postavljeni „advocatus diaboli“ Z. Simčič. Ker pa je bil g. Volovšek zadržan, je g. *Zorko Simčič* združil obe funkciji ter sam dajal ugovore proti moderni umetnosti, obenem pa tudi obrambo nekako po dogovoru, ki sta ga imela Volovšek in Simčič pred nekaj dnevi, ko sta pripravljala program. Simčič je ostroumno podajal ugovore, pa jih tudi zanimivo reševal sproti ter dokazoval na risanih skicah razliko med šušmarjem in genijem tudi v primitivnem slikanju. Razlaga umetnosti je tekla zelo živahno, še bolj, ko je stopilo v debato tudi občinstvo in dodajalo svoja mnenja o abstraktni umetnosti, ki so bila precej različna. Lepo razstavljeni „dobitki“, ki jih je aranžiral g. Bukovec, so lepo služili za dokaz enim kakor drugim. Gg. slikarja Bukovec in Papež sta s svoje umetniške strani izpopolnjevala Simčičevo živahno traktiranje problema.

Po tem večeru, ki je bil izredno polno zaseden in živahno razporejen, je sledilo žrebanje, o katerem poročamo na zadnji strani.

kronika

SLIKARICA BARA REMEC V ARG.
TELEVIZIJSKI ODDAJI

Dne 1. avgusta je imela gđc. Luisa Castanella, lastnica hotela v Tilcari, prov. Jujuy, predavanje v televizionu Mar del Plata pod okriljem odseka Libro de actos, Renglón 26 predavanje o Tilcari z ozirom na turizem in lepote pokrajine sploh. Poudarjala je, da tja prihajajo severno Amerikanci bolj kot Argentinci, pa tudi Jugoslovani. In tu je navedla ime naše ustvarjalne članice akad. slikarice Bare Remec, katero je označila kot odlično moderno slikarico, ki se je vživela v indijanskega človeka in njegovo okolje ter podaja v svojih podobah s čudovitimi barvami bistvo jujajske pokrajine, predvsem one v Cuenca Humayaca, ter značaj tamošnjega domačina. Obenem s pripovedovanjem je pokazala gledalcem več kot 20 Barinih akvarelov in risb iz Tilcare, tako da je bilo več kot polovica predavanja posvečenega njeni umetnosti. — Ista je ponovila predavanje s še več zgledi v Buenos Airesu v televizionu Canal 7, kjer je govorila o temi „Folklor v umetnosti“, vse izključno na primeru Barinih risb, olj in akvarelov.

obrazi in obzorja

DVE NOVI SLOVENSKI SKLADBI

V KATEDRALI BOŽJEGA GROBA

Pozabi marsikdo, kaj mu namen je tu v hramu Tvoje Golgote, Gospod, ko dragotin premoti ga blestenje in se pogled megli mu od krasot.

Jaz pa odmislim v zlatu tleče stenje, baziliko, njen veličastni svod in gledam v duhu tvoje le trpljenje in svoj slovenski s sreem križev pot.

In prosim skrušeno te, božji Sin: Premagal smrt si, tebi je mogoče, da streš sovražnika, ki smrt nam hoče!

Naj pade vsak, ki snuje naš pogin!
Store naj čudež Tvoje svete rane,
da narod moj, ki zdaj umira, vstane!

V tem sonetu, ki ga je navdihnil pesnikov obisk Palestine — objavljen je bil v Koledarju Svob. Slovenije l. 1949 in s poljskim prevodom vred ter dr. T. Debeljaka komentarjem v Meddobju I, 4 (1955) — prenaša Anton Novačan tragedijo našega naroda pred oltar cerkve božjega groba.

Vstopni takti klavirja ponazarjajo krepčino in zavzetost romarjev, zvonjenje iz cerkve — ki se ponovi na koncu skladbe —, nato pa nenadoma preidejo v razpoloženje prve kitice.

V nji spregovori moški glas, medtem ko ženski glasovi in klavirska spremljava slikajo razkošje čutov, dasi je posebno v prvih dveh verzih čutiti tudi odpor do njega.

V drugi kitici se kvartet v čistih sozvočjih odvrta od vsega zunanjega, potem pa v razbitih akordih in slednjič enoglasno odkrije svojo boleost („In gledam... in svoj slovenski... križev pot“). Ta razgibana izpoved se umiri v ponižni prošnji božjemu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

gl. Cuadernos folklóricos 1953 v izdaji tucumanske univerze). A. G. jo je priredil za kvartet.

O uglasbitvi Novačanovega soneta V katedrali božjega groba je najti več podatkov v Obrazih in obzorjih.

Tercet bo izvedel 9 skladb. Iz Palestrinove religiozne produkcije je izbral dva dela *Magnificata*: *Esurientes implevit bonis* (Lačne je napolnil z dobrotami) in *Sicut locutus est* (Kakor je govoril našim očetom), napisanih s tisto vzvišeno enostavnostjo in čistim verskim občutjem, ki odlikujeta tega Gallusovega sodobnika.

Bachov motet „Jezus moje veselje“ je nasproti temu načinu razgiban in zapleten. Skoro bi mogli reči, da sta Palestrina in Bach dva pola apoliničnega stila in religioznega doživljanja.

„Due canzonette“ sta posvetni popevki palestrinskega mojstra. To vrsto je Pierluigi gojil zlasti v dobi, ko je deloval v cerkvi Marije Velike in v vili kardinala d'Este v rimskem Tivoliju organiziral glasbene zabave. Človek bi dejal, da mu po krivici očitajo isti izraz v cerkvenih in profanih kompozicijah.

Scarlattijev scherzo za cembalo je dal Pinelliju in Baldacciju idejo, da ga povežeta s komičnim besedilom o ukradenem prstanu in priredita za ženski tercet. Motivi spretno prehajajo od enega glasu v drugega, lepo so izpeljani dinamični porasti, tudi harmonično je skladba iznajdljiva.

Koljcova Pesem („Kje se skrivaš mi vesne mili dan“) z bridkim spominom na mlado lepoto in ljubezen je Lajovicu pre-

Sinu, pa se v fugiranem delu („Premagal smrt si...“) in v vzklikih „Naj pade vsak...“ razvname proti sovražnikom. Spomin svetih ran priključuje koralno religiozno razpoloženje. Zadnji verz se najprej razvname ob misli na umirajoči narod, nato pa slovesno zadoni v veri v njegovo vstajenje.

NI TI DOVOLJ

Ni ti dovolj
to zrno
in ptič
in pest zelenih zvezd
na jeklenem nebu.

Ni ti dovolj
ljubezen
in smrt,
iščeš močnejše pijače,
okus po zadnjem pepelu

in ne več,
da si človek.

Zaključna pesem Vodebove zbirke „Človek sem“. V nekaj verzih sta razgrnjena makrokozem in mikrokozem, je razodeta temeljna nezadoščenost človeške narave.

Glasbena obdelava poudarja to razpetost bitja, vedno nove zagone, trenje časnih energij v brezkončnosti bivanja.

Klavirski uvod je prvi zalet disonančnih triol in prvi upad — a ne v potešenju Osrednji del skladbe je zgrajen dvodelno. Melodija se obakrat giblje v isti višini, vendar tako, da prvi niha med e- in h-molom, v bistvu pa je modalna, drugič pa raste iz g-mola in b-dura. V tem drugem delu je tudi intenzivni višek kompozicije (spremljava „močnejše pijače“ in „zadnjem pepelu“).

Po treh sledečih poskusih upora pride nov upad — pianissimo, molk. Iz njega se razvijeta poslednja dva verza — mešana resignacije in samozavesti in ironije.

A. G.

vedel Golar. Kompozicija je trodelna. Otožni prvi in tretji del preideta iz pianissima v toplo, harmonično polno, razpotegnjeno melodijo, pa spet utoneta v tišino. Srednji, kontrastni del („precej hitrejšje in z vnosom“) razkošno podaja življenje v mladostne sanje. „Pesem“ je izšla l. 1907 v Novih akordih za 2 glasova in klavir; za 3 glasove jo je priredil A. G.

Slede 3 narodne v obdelavi A. Foersterja, Tomca in Kimovca. „Žalost“ („Ko ptičica sem pevala“) je nastala ob nasprotju med nekdanjo srečo pa sedanjo bolečino; preveva jo ljubka iskrenost ljudskega čustvovanja. V „Otroci rajajo“ nas pozdravi sveža živahnost belokranjskega rajanja. Nežni prekmurski „Teče mi vodica“ je Kimovec dal razgibano, razpoloženo se prilagajajočo obliko.

Samospevi. „Zvonovi“ so nostalgična pesem P. Bourgeta. Debussy jo je uglasbil virtuosno: skozi vso spremljavo pozvanja isti motiv štirih tonov, a v najbolj raznolikih legah, harmonijah in ritmih, medtem ko podaja glas muziko francoske govornice in se proti koncu vzpne v blesteč višek.

„Vsaka stvar ob svojem času“ je tipična „bergerette“ — pastirska pesem galantnega francoskega 18. veka. Nasvet izkušnega človeka mlademu dekletu.

V „Saphični odi“ (op. 94, št. 4) je Hans Schmidt prikazal vzporedje ponoči odtrganih cvetic in rosnih kapljic pa poljubov, ki jih je trgjal z „grma njenih ustnic“, medtem ko so se njene oči rosile. Brahms je dal izraz predvsem intimni poeziji okolja in čustveno prepojenih simbolov.

O Geržiničevi uglasbitvi Vodebove „Ni ti dovolj“ glej Obraze in obzorja.

A. G.

— V SKLAD GLASA so darovali: Ciril Pergar, Bs. As., \$ 150.—; Marjan Gaber, USA, 1 dolar; Maks Dimnik, Bs. As., 1.000 pesov.

Za SKA: dr. Alfonz Čuk \$ 700.— Vsem najiskrenejša zahvala!

PROŠNJA

Če ima kdo naših prijateljev Mladiko (iz let 1935-1938?), kjer je izšla drama *Stanka Majoena* PREKOP, bi prav lepo prosil, da mi jo čimprej posodi za uporabo pri končevanju študije o tem pisatelju za Meddobje. Po prebranju jo vrnem takoj. Izroči ali pošlje jo lahko na naslov SKA, ali pa v Slovensko hišo na Ramón Falcón. — Dr. Tine Debeljak.

SREBRNA MAŠA DR. A. ČUKA

Naš ustvarjalni član dr. *Alfonz Čuk*, profesor psihologije na univerzi v Pittsburghu v Združenih državah, se je mudil med nami mesec dni in med tem imel predavanje v okrilju naše SKA, o katerem smo že poročali, pa tudi svojo 25-letnico nove maše, ob enem pa 50-letnico življenja. Sveto mašo je daroval v cerkvi Marije Pomočnice v Don Bosco, kjer mu je govoril pesnik č. g. Štefan Tonkli, nekdanji njegov prefekt. Po sv. maši je bila v Slomškovem domu zakuska, kjer je bil „spiker“ naš član g. Zorko Simčič, v imenu SKA pa mu je čestital k vsem jubilejem dr. Tine Debeljak. Slavljenec dr. Čuk je obljubil, da bo tudi odslej propagiral našo organizacijo v USA ter ji pomagal z ustvarjalnim delom. V četrtek, 16. t. m. se je vrnil v USA. Želimo, da bi se še kdaj povrnil med nas in nadaljeval svoja predavanja iz psihologije v naši predavalnici.

X. SOCIALNI DAN

Na zadnjem X. Socialnem dnevu v Buenos Airesu, ki ga redno vsako leto prireja Družabna Pravda, so letos predavali tudi ustvarjalni člani SKA, namreč dr. Ign. Lenček o temi Mladi in stari s kulturno filozofskega stališča. Dr. Tine Debeljak pa Trenja med generacijami v slovenski zgodovini. G. Marko Kremžar, pisatelj nove knjige črtic, ki izidejo v kratkem pri naši založbi, pa je govoril o konkretnih problemih naše zamejske mladine in razmerju do starih ter o medsebojnih dolžnostih.

— Nov roman Jožeta Dularja. Dolenjska založba je izdala Dularjevo povest *Andrej in Katja*, s katero posega pisatelj v snov „narodno osvobodilnega boja“, seveda v smislu mita, ki vlada sedaj o njem v domovini. Opisuje namreč življenje dveh zaljubljenecv v ljubljanskem meščanskem krogu, ki je bil seveda nasproten partizanstvu, toda kmalu spoznata, da ta svet ni zanju, temveč naj v njem kar ostanejo njuni prijatelji, ki so povezani z okupatorjem, ki veseljačijo in se pečajo z verižništvom, njuno mesto pa je drugje. Vključita se v „osvobodilni boj“. Vso povest prepleta lepa ljubezen, ki pa se konča tragično: ko se Andrej poslovi od Katje in gre v partizane, ga na meji zamrežene Ljubljane čaka smrt. — Tako je zdaj tudi Jože Dular plačal svoj obolus novemu režimu, kakor ga je prej že pesnik Severin šali.

IZID IV. UMETNOSTNE LOTERIJE SKA

Z a p i s n i k

o žrebanju IV. Umetnostne loterije SKA, ki se je vršilo dne 17. avgusta 1962 v prostorih Slomškovega doma v Ramos Mejii, Castelli 28.

Komisijo, ki jo je v ta namen izbrala uprava SKA in so jo potrdili udeleženci žrebanja, sestavljajo gospodje *Božidar Fink* kot predsednik in dr. *Tone Šimenc* ter *Vinko Cuderman* kot člana. Ta pregleda pripravljene listke in ugotovi, da je teh števil en tisoč petsto ter je vsak opremljen s svojo posebno številko od 1 do 1500 tako, da nobena od teh števil ni izpuščena ne ponovljena.

Nato se vsi listki primerno zganejo in denejo v žaro.

V navzočnosti občinstva, ki se je udeležilo kulturnega večera pred žrebanjem, in s sodelovanjem 9-letnega Ivana Pipa se ob 21,30 začne z žrebanjem. Prečita se seznam dobitkov po vrstnem redu kot bodo pripadali izvlečenim številkam.

Predsednik komisije poduči dečka, da bo moral vsakokrat izvleči iz žare po en listek, občinstvu pa pove, da se bo vsaka izvlečena številka sproti oznanila in da bodo dobitki pripadali številkam tako, da bo vrstni red odgovarjal redu izvlečenih števil. Na ta način se nato izvlečejo, zapišejo in oznanijo sledeče številke v tem vrstnem redu:

	Umetnik	Umetnina	Zadela številka
1	France Kralj	<i>Sveta družina</i>	107
2	Milan Volovšek	<i>Carlos Paz</i>	90
3	Tone Kralj	<i>Kristus med bolnimi</i>	778
4	Tone Kralj	<i>Božič</i>	536
5	France Gorše	<i>Dve risbi Matere</i>	636
6	France Gorše	<i>Angel (plastika)</i>	758
7	Ivan Bukovec	<i>Tihožitje</i>	440
8	Ivan Bukovec	<i>Abstrakcija</i>	192
9	Franc Papež	<i>Drevesa</i>	998
10	Bara Remec	<i>Cerro López</i>	745
11	Franc Ahčin	<i>Kamenar (kip)</i>	1430
12	Franc Ahčin	<i>Počitek (kip)</i>	101
13	Avgust Černigoj	<i>Cerkev v Kalu</i>	1159
14	Avgust Černigoj	<i>Cerkev (olje)</i>	180
15	J. Wiechecki	<i>Poljski motiv (akvarel)</i>	5
16	Aleksa Ivanc	<i>Vhod v Afriko</i>	1131
17	Marijanica Savinšek	<i>Obraz v barvah</i>	1063
18	Marijanica Savinšek	<i>Rojstvo</i>	1061
19	Marijanica Savinšek	<i>Tihožitje</i>	446
20	Božo Kramolc	<i>Autoportret</i>	63
21	Božo Kramolc	<i>Kresna noč</i>	459
22	Božo Kramolc	<i>Spittal</i>	931

Predsednik komisije nato prebere še vse številke, ki so bile izvlečene, čestita dobitnikom in ob 22,15 h. zaključi žrebanje.

Božidar Fink l. r.
predsednik

Dr. Tone Šimenc l. r.
član

Vinko Cuderman l. r.
član

Rok za prijavo zadetkov traja 90 dni.

**VSEM SODELAVCEM, KUPCEM SREČK, PREDVSEM PA UMETNIKOM,
KI SO DAROVALI SVOJE UMETNINE ZA DOBITKE, SE SLOVENSKA
KULTURNA AKCIJA NAJISKRENEJE ZAHVALJUJE!**